

EYÜP BİR HAZİNE

Lütfen, IX. cildin son sayfa rakamına bir bakınız. Nerede ise 700 sayfaya yaklaşan bir hacimle I. ve IX. ciltler arası yayınladığımız ciltlerin en kapsamlı olanı. "Eyüp'te ne var ne yok, hepsini dercettiniz, geriye pek bir şey kalmadı" diyen dostlara son cildimizle mütenasip cevap verdiğimizizi düşünüyoruz. Evet Eyüp bir hazine, biz de bunun nâciz hazinedarı olarak sizlere bu hazineden inci, yakut, mercan sunuyoruz. Bu seneki bilgi şölenimizi özetleyeceğim yazım, hazinede bulunanların mikyasını ve kıratını dile getirmeye mâtuf olacaktır.

Hazırlıkları tamamlanan IX. Sempozyum'u 13 Mayıs 2005 Cuma günü Belediyemizin Nikah ve Sergi salonunda başlattık. Bu yıl hazırlıklarda hedefimiz; daha az eksik, daha az hata olduğu için, IX. toplantımızı değerlendirdiğimizde bu hedefimize yakın durduğumuzu memnuniyetle tesbit ettik. Çok geniş bir duyuru ve ilân ön hazırlığı ile IX. toplantıyı ilgililere ve ehline elbetteki duyuramadık. İsterdik ki sadece kültür başkenti olan İstanbullular iştirak etmesin, bütün illerimizden dinleyiciler gelsin, katılsın. Ama buna muvaffak olamadık. Hem İstanbul cenahından hem de diğer illerden katılım yeterince coşkulu değildi. Belli formatı hep önceleyen davetiye, afiş, program broşürü ve zarf paketlerimizi ilgili yerlere vaktinde ulaştırdık. Katılım ve ilgi bizim davetimizdeki samimiyet ve gayrete mütenasip olmasa da, şevkimizi kıracak kadar da sönük değildi. Adı ve yeri artık kabullenilen ve bilinen bir etkinliğin, bu ülkede böyle bir muameleye tabi olmasının, sadece "popüler kültürün hegemonyası" izahı ile geçiştirilecek kadar basit olmadığını söyleyelim ve devam edelim.

Cuma günü öğle öncesi Belediye girişindeki küçük ama şirin bahçemizde yapılan seromoni ile açılışı başlattık. Eyüp Mehteri misafirlerimize dünden ve bugünden hareketli parçalar sundu. En çok yurt dışından gelen Bahreyn'li misafirlerimizi etkileyen mehter konserinden sonra sergilerimizin açılışını yaptık.

Sergi kurdelâmızı Büyükşehir Belediye Başkanımız Kadir Topbaş, İlçe Kaymakamımız, Hocalarımız, Sanatçılarla birlikte kestik. İlk bölümde "Eyüp Mezartaşlarında Motifler / Camaltı Sergisi"ni hazırlayan sanatçı Serra Yolaşmaz'ın sergisi ve bu sanata ilişkin bilgilendirmeleri yer aldı. Eyüp'teki hazinelerden

inci, yakut devşiren Yolaşmaz bunları mercan sandığında izleyicilere sundu. Çanakkale 19 Mart Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk El Sanatları Bölümünün hazırladığı "Eyüpsultan Türbesi Çinileri" sergisi gezildi. Eyüpsultan Türbe çinilerinden mülhem hazırlanan çizim ve uygulamalar bu sanatın geleceğine ilişkin umut vadetti. Genç ve yetenekli Fotoğraf Sanatçısı Kaan Osmançık'ın açtığı "Hayalimdeki Eyüp/Fotoğraf Sergisi" göz doldurdu. Mistik Eyüp'ü renk ve ışık çağlayanı ile karelerde ebedileştiren Osmançık, Eyüp'ün kadim ân'ına da kayıt düşürdü.

Sempozyumun protokol açılışı yapılıyor

Lütfiye Batukan'ın çok büyük emek, maharet ve alinteri mahsulü olan "Anadolu Bebekleri-Mehter Figürleri" sergisi bir hayli beğeni topladı. Ünü ülkemiz sınırlarını aşan bu çalışma, mehter figürleri ile Eyüp'te Mehter'e âşına olan yüzlerde tatlı tebessümler bıraktı.

Üç yıldır sergilerimizde kuratörlük yapan Ahmet Bayındır Hocamız o çok sevdiği karikatür ve çizgilerden "Eyüp ve Haliç Karikatürleri" sergisini hazırladı. "Tarihe muhalif birer not düşürme" olarak kabul edeceğimiz karelerde, Eyüp'ün ve Haliç'in son yüz yılına ait izleri kâh buruk, kâh ince bir tebessümle izledik.

Son sergimizi ise Haliç Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Tasarım Bölümü hazırladı. "Eyüp'ten İzlenimler" başlığı altında yapılan ve canlı performans olarak hazırlanan çalışma iki gün sürdü. Toplantı salonu, sergi salonu, Belediye bahçesinde yapılan performanslar hayli ilgi gördü. Eyüp'ten kareler, tuvallere genç fırçalarla şekillendirilirken, izleyici ile birebir kurulan diyaloglar tatlı anılar olarak genç sanatçıların ve izleyicilerin dağarcığında yerini aldı.

Sergilerden sonra protokol açılışı için salona geçildi. Başkan Ahmet Genç'in açılış konuşmasından sonra tebliğciler adına Prof. Dr. Örcün Barışta konuştu. İlçe Kaymakamı ve milletvekillerinden sonra İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş kapsamlı ve etkileyici bir konuşma yaptı. Açılış bölümü nihayete ermeden kıdemli hocalarımız Prof. Dr. Semavi Eyice, Prof. Dr. Nezih Eldem (rahmetli) Prof. Dr. Oktay Aslanapa, Prof. Dr. Gönül Cantay, Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı kısa konuşmalar yaptılar.

Hediyeleşme faslında Bahreynli misafirler Başkan Ahmet Genç'e ve Başkan Kadir Topbaş'a ülkelerini remzedenden beratlar takdim ettiler. Başkanımız Ahmet Genç, Bahreynli misafirlere Osmanlı Arması, Başkan Kadir Topbaş'a Eyüp minyatür panosu ile yeni çıkan Sempozyum Seçkilerini (Türkçe/İngilizce) takdim etti.

Hediye faslından sonra görsel sunumlara geçildi. Önce Haliç Üniversitesi Grafik Bölümü öğrencisi Aziz Timur'un "Eyüp'ten İzlenimler" başlıklı dia gösterisi sunuldu. Müzik ile görsel şölenin başarıyla mecedilip sunulduğu bu bölüm izleyicilerden hayli takdir topladı.

Eyüp Belediyesi Plânlama departmanının hazırladığı "Nezih Eldem Eyüp Çizimleri" Eyüp'te 50 yıllık bir nostalji yaşattı. Dünya çapında bir mimar olan sanatçının naif ve velûd hayat hikayesiyle beraber çizimleri ve eserleri birebir Eyüp izleği ile izleyiciye takdim edildi. Ne yazık ki bu hocamıza ait son sunumdu. Zira Prof. Dr. Nezih Eldem sempozyumdan üç ay sonra Ağustos'ta vefat etti.

Prof. Dr. Halil İnalçık toplantıya katılamayacağını bildirdi. Özür diledi. Ben de bunu tüm izleyicilere naklettim. Bu acı tecrübe bizim İnalçık hoca ile yaşadığımız ikinci şanssızlıktı. İlkinde de ilân etmiştik, hocamız hastalandığı için gelememiştik. Ne diyelim kısmet değilmiş. İnşallah başka zamana. Bu arada İnalçık Hocamız'ın "Tarihçilerin Kutbu" isimli nehir-söyleşi kitabında bize ve çalışmalarımıza ilişkin övgü dolu sözleri bizleri ziyadesiyle memnun etti.

Ahmet Genç, Lütfiye Batukan'ın "Mehteran Bölüğü Figürleri" önünde basın açıklamada bulunuyor

Başkan Kadir Topbaş ve Başkan Ahmet Genç "Haliç ve Eyüp Ressamı" Naile Akıncı'ya Ebedi Eyüpsultanlık beratını takdim ederken

Açılışın son bölümünde dünyaca ünlü Eyüp ve Haliç ressamı Naile Akıncı'ya Eyüplülülerin şükran beratını, bizler adına İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş Bey takdim etti. Berat verilirken Akıncı'ya ait belgesel izleyicilere sunuldu. Ömrünün üçte ikisini Eyüp'e hasreden bu büyük sanatçı için Eyüplüler, gecikmiş de olsa bir teşekkür etme fırsatını bulmuş oldular.

Seramoninin ardından verilen Cuma arasından sonra ilk oturum yapıldı. İlk oturuma Prof. Dr. Oktay Aslanapa başkanlık yaptı. Oturuma Prof. Dr. Hüseyin Algül yurtdışında olduğu için katılamadı, tebliğini daha sonda gönderdi. Bu oturumda yer alan konuşmacılar ve tebliğ konuları şunlardır:

- Dr. Mehmet Efendioğlu:** Eyüp'te Medfun Sahabeler Üzerine Bir Değerlendirme
Prof. Dr. Fehamettin Başar: İstanbul Kuşatmaları ve Eyüp
Dr. İlhami Yurdakul: Eyüp Kadılığı
Gündegül Parlar: Eyüpsultan Sempozyumları Üzerine
Prof. Dr. Ahmet T. Aslan: Eyüp'te Medfun Meşayıhtan el Hâc Hasan Şükrü Efendi
Prof. Dr. Sadık Sarısaman: Eyüp Fukara Cemiyeti
Sadi Bayram: Eyüp Mahallesi Sakinlerinden Hafız Edhem Vakfiyesi
Doç. Dr. Sait Öztürk: Osmanlı Döneminde Eyüp'te Çevrenin Korunması
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Güler: Beşir Ağa'nın Cafer Çelebi Mehmed İçin Tahsis Ettiği Vakıf

14 Mayıs Cumartesi günü II. Oturuma Prof. Dr. Oktay Belli başkanlık yaptı. Bu oturumda şu konuşmacılar yer aldı:

- Prof. Dr. Semavi Eyice:** Şekerpare Kadın Türbesi
Prof. Dr. Gönül Cantay: Görsel Kaynaklarda Eyüp Yer Alan Restorasyon Geçirmiş Geleneksel Konut Örneklerinin İrdelenmesi
Dr. Mehmet Ulukan / Prof. Dr. Ahmet Ersen: Eyüp Özbekler Tekkesi
Yrd. Doç. Dr. Tülay Çobancaoğlu / Burcu B. Cantimur: Eyüpsultan Yerleşme Dokusu İçinde Yer Alan Restorasyon Geçirmiş Geleneksel Konut Örneklerinin İrdelenmesi
Doç. Dr. Hale Tokay / Nesrin Mumcu: Hacı Beşir Ağa Darülhadişi Restitusyonu ve Restorasyon Önerisi
Müfit Yüksel: Karyağdı Tekkesi
Haşim Şahin: Eyüp'te Bir Melâmi Lâlizade Abdülbaki Efendi
Dr. H. Mahmut Yücer: Eyüp'te Sadi Tekkeleri
Dr. Ayşe Yetişkin: Eyüp Kütüphaneleri Tipolojisi

Öğleden sonraki III. Oturuma; Prof. Dr. Baha Tanman ve Prof. Dr. Gönül Cantay başkanlık yaptılar.

Prof. Dr. Ahmet Güner Sayar, Prof. Dr. Hüsrev Subaşı, Yrd. Doç. Dr. Cengiz Gündoğdu katılmadılar. Sayın Gündoğdu tebliğini gönderdi. Ne yazık ki Sayın Sayar ve Subaşı'nın tebliğlerini alamadık. Bu oturumun konuşmacıları ve konuları ise şöyleydi:

Prof. Dr. Atilla Çetin: Abdurrahman Şeref Bey

Prof. Dr. Belkıs A. Gürsoy: Damad Mahmud Celaleddin Paşa

D. Mehmet Doğan: Süleyman Nazif (Tebliğini Sn. Hüseyin Öztürk sundu)

Yrd. Doç. Dr. Mesude Hülya Doğru: Eyüp'lü Sanatçı Bir Aile Nursen-Güvenç Güven

Duygu Nevşe: Eyüp'ün Meşhurlarından Bir Hekimbaşının Müzikle Tedavi Risalesi

Ali N. Kundak: Eyüp'te Medfun Şeyhülislam Veliyuddin Efendi ve Oğlu M. Emin Efendi

Selin İpek: Osmanlı'da Sandukalara Örtü Örtme Geleneği ve Eyüpsultan Hazirelerindeki Taş Lahitler

15 Mayıs 2005 Pazar günü IV. Oturum Prof. Dr. Devrim Erbil başkanlığında başladı. Bu oturumda şu konuşmacılar yer aldı.

Prof. Dr. Ayla Ersoy: Süheyl Ünver'in Eyüp Çizimleri

Uğur Derman: Defterdar Camii Minaresi Alemindeki Yok Olan Hokka ve Kalem

Yrd. Doç. Dr. Ahmet K. Gören: Eyüp Ressamı Naile Akıncı

Doç. Dr. Berke İnel: İstanbul ve Eyüp Çevresinde Oryantalist Sanatta Resimsi Betimlemeleri

Dr. Zübeyde Cihan Özsayiner: Ümmi Sinan Tekkesi Kültür Varlıkları

Dr. Candan Nemlioğlu: Eyüp'lü Lâlezariler ve Lâleleri

Dr. Ali Rıza Özcan: Mihrişah Valide Sultan Türbesi Yazıları

Dr. Süleyman Berk: Bir Celî Sülüs Hattın Hazırlanışı

Dr. Levent Kum: Sultan Reşad Türbesi'nde Taş İşçiliği

Pazar günü öğleden sonra V. oturumu Prof. Dr. Selçuk Mülayim gelmediği için Prof. Dr. Gönül Cantay başkanlık yaptı. Dr. Fahrunnisa Kara'nın katılmadığı fakat sonradan tebliğini gönderdiği bu oturumda şu konuşmacılar yer aldı:

Prof. Dr. M. Şakiroğlu: Mahalle ve Şehirlerin Kuruluşlarda Aziz Kişilerin Yeri

Prof. Dr. Erendiz Özbayoğlu: Bizans Dönemi Eyüp Semt Adları Üzerine

Burçak Evren: Eyüp'te Türk Sinemasının İlk Stüdyosu

Nezih Başgelen: Eski Kartpostallarda Eyüp ve Civarı

Esmâ İğüz Parmaksız: Washington Kongre Kütüphanesi Abdülhamid Fotoğraf Albümünden Eyüp Baytar ve Eczacılık Mektebi

Mustafa Miyasoğlu: Necip Fazıl ve Abdülhakim Arvasi'nin Edebiyat ve Tasavvuf Sohbetleri

Doç. Dr. Davut Dursun: 2001 Seçimlerinde Eyüp Seçimlerinin Değerlendirilmesi

Dr. Muhammet Görür: Sultan Reşad Türbesi Metal Sanduka Parmaklık Süslemeleri

Sempozyumlarımızın ve Eyüp'te yaptığımız bir çok şeyin hamisi ve banisi Prof. Dr. Nezih Eldem Hocamız 9. Sempozyum sırasında Eyüp üzerine konuşurken...

Haliç
Üniversitesi Güzel
Sanatlar Fakültesi
öğrenci ve öğretimi
üyeleri belediye
bahçesinde canlı
performanslar

V. oturumdan sonra Prof. Dr. Örcün Barışta değerlendirme konuşması yaparak, elliye yakın tebliğin sunulduğu, üç gün süren Eyüpsultan Sempozyumu'nun çok verimli ve bereketli geçtiğini söyledi. Devlet ve özel kesimlerin Eyüp Belediyesi'nin bu önemli çalışmasına yeterince destek vermesinden yakındı. Benim kapanış konuşmamda ise 2006 da yapılacak X. Sempozyum'un niye bu serinin son toplantısı olduğunun izahı yer aldı. "Bir çıta koyduk artık bunun düşmesi veya yok kabul edilmesi mümkün değil. İlgili ilgisiz her kesimin Eyüp'teki bu örneğe göre hesap-kitap yapmasının gerekliliği üzerinde durdum. Bu bir örnekleme idi. Buradan kimin nasıl ve

ne şekilde neticeler çıkaracağı ilgililerin becerisi ve hamiyetine kalmıştır" dedim. Teşekkürle kapattıktan sonra araçlarla İdris Köşkü Tepesi'ne çıktık. Vedâ çayımızı içtik. Son görüşmelerimizi yaptık. Randevularımızı verdik. Helâlleştik ve ayrıldık.

Yatılı misafirlerimizi konaklama yerlerinden uğurlarken, günübürlük gelenleri ise İdris Köşkü Tepesi ve belediye önünden uğurladık. Başlangıçlar hep coşkulu, bitişler hep hüznü olur ya, bu da öyle oldu. Uzaklaşan araçlara sallanan ellerimiz öylece kaldı.

Acısı tatlısı ile bir toplantıyı daha böylece tamamladık. Şimdi artık toplantıda sunulan tebliğlerle karşı karşıyayız. Bir kaç cümle de onlarla ilgili söyleyelim ve bitirelim.

Yazımızın başında da belirtmişim, hacimli bir kitapla daha karşınızdayız diye. Evet öyle oldu. Tamamı Eyüp'ün sanatı, kültürü ve tarihine ait bilgilerin yer aldığı metinler, yeni ve nitelikli ilâveler olarak adını "Eyüp Külliyyatı" koyduğumuz bilimsel çalışmalarındaki yerini aldı. Kıvancımız büyük. Hem böyle eserlerin ortaya çıkması ile, hem de bu eserlere imza atan çok saygın isimlerle beraber olmaktan dolayı.

Toplantı telâşesi ile atlamayalım. İki önemli gelişmeyi araya dahil edelim. İlki; yukarıda üzüntü ile ifade etmişim. Eyüp'ün son 15-20 yılına damgasını vuran Prof. Dr. Nezihe Eldem vefaatt etti. Onu İ.T.Ü ve Eyüpsultan'dan hep birlikte uğurladık. Hatırası ve acısı elbette çok büyük. Şimdi bize düşen şey (Turgut Cansever Hoca da, aynısını kulağıma eğilerek fısıldamıştı) Nezihe Eldem Hocamızın izinden gitmek. Onun açtığı çığırını genişleterek ve süreklilik kazandırarak devam ettirmek. Evet bizler Eyüp'te bunu yapmaya azimliyiz. İlk örneğini ilan edelim. Değerli Başkanımız Ahmet Genç, kendi himaye ve öncülüğünde açılacak olan Eyüp Şehir Müzesi'ne Nezihe Eldem'in isminin verileceğini kamuoyuna duyurdu. Buna hepimiz çok sevindik. Evet, hocamızın açtığı çığırından yürüyoruz. Bu yoldaki izleri fırsat buldukça sizlerle paylaşacağız.

Diğer gelişme ise şuydu: Yine Eyüp'e çok şeyler veren değerli araştırmacı-yazar Mehmet Nermi Haskan'ın şahsi kütüphanesi ve Eyüp'e ait çalışma notlarının tamamı eşi Gülören Haskan hanımefendi tarafından belediyemize verildi. Eyüp Kültürüvi'nde Haskan adına özel bölüm oluşturduk ve sizleri buraya bekliyoruz.

Sempozyuma devam edecek olursak;

Daha önceki yıllarda olduğu gibi bu yıl da oylumlu bir ek bölüm hazırladık: Ek bölümdeki yazarlarımız ve konuları şöyle:

Bilgin Turnalı: Eyüb-Bahariye Mevlevihanesi Hakkında Aileden ve Yakın Çevreden Derlenen Anılar

Ali Kılıcı: Şeyhülislam Ebussuud Efendi'nin Eyüb Sıbyan Mektebi ve Vakıfları

Cemil Çiftçi: Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Eyüb

Halil Bingöl: 16 Mart 1920 İstanbul'un İkinci İşgali ve Eyüb Bahariye'ye Gömülen Şehitlerin Sayıları ve Künyeleri

Ahmet Bayındır: Eyüpsultan'daki Anıtsal Kültür Varlıklarımızdan Örnekler

Talha Uğurluel: Tarihte Eğitime Gönül Verenler ve Eyüp'te Eğitim Gönüllüleri

Hülya Yalçın: Eyüp'te Bir Alman Mimar Bruno Taut

Ahmet Neziha Galitekin: Başbakanlık Osmanlı Arşivi Evkaf Nezareti Tasnifinde 19245 numarayla Kayıtlı Defter

X. Sempozyum için hazırlıklarımız sürmekte. Bu serinin son toplantısının uluslararası zeminde olabilmesi için çabalıyoruz. Gelişmeleri sizlere duyuracağız. Eyüp'le ilgili söyleyecek sözü olan tüm dostlarımızı şimdiden davet etmiş olalım.

Bu arada bizim önemli hedeflerimizden biri olan Eyüb Oyuncaklarıyla alâkalı gelişmeyi duyuralım. Tarih Vakfı-İşkur işbirliği ile AB destekli gerçekleştirilen Eyüb Oyuncakçılığı Projesi, belediyemizin katkıları ile Zal Mahmut Paşa Kültür Merkezi'nde devam etti. Bir öğretim üyesi, 6 eğitmen, hepsi bayan olan 60 kursiyer ile süren proje büyük bir sergi ile kamuoyunun karşısına çıktı. Bu projenin Eyüp'te kalıcı olması için çabalarımız sürmekte.

1994'ten bu yana kültürel çalışmalarımızı yaptığımız kültürevimiz yenilendi. 60 kişilik konferans salonu ve kütüphanemiz ile değerli misafirlerimizi beklemekte. Teleferik, modern kesimhane ve büyük otoparkımız da hizmete açıldı. Ve yine nasip olur ise Hüseyin Paşa ve İsmihan Kütüphaneleri restore edilerek 2006'da hizmet vermeye başlayacak.

2005 yılında yayınladığımız Türkçe ve İngilizce Eyüpsultan Sempozyumu Seçkileri, Alibeyköy Tarihi (Hami Hatman) ve Eyüb İndex'i (Gündegül Parlar) okuyucularımızın takdirlerine arz olundu. Yani kısaca, Eyüp'te iyi şeyler oldu ve olmaya devam edecek. Tabii ki siz değerli himmet ve hamiyetperver dostlarımızla birlikte. Bu hacimli kitap sizlerle var oldu. Sağolunuz. Sizlerden aldığımız güç ve destekle yolumuza devam edeceğiz.

Yine ayrıca 9. kitabın hazırlığındaki katkılarından dolayı sekreteryadan Mehmet Ünal'a, Yazıevi İletişim Hizmetleri'ne ve Sayın Hatice Kot'a teşekkür etmeyi de unutmayalım.

Gayret bizden, başarı Allah'tandır.

İrfan ÇALIŞAN

Serra Yolasıgımaz
Eyüb mezartaşları
motiflerinden oluşan
camaltı eserleriyle birlikte

Kaan Osmancık'ın
"Hayalimdeki Eyüb"
adlı fotoğraf sergisinden
bir kesit